

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Tractatus V. De Matrimonio, ut Sacramentum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

TRACTATUS QUINTVS DE MATRIMONIO VT EST SACRAMENTVM.

CAPUT I.

Institutio hujus Sacramenti, ejusdemque materia, & forma.

Matrimonium in ratione contractus naturalis ipso mendi exordio institutum fuit ad naturæ officium, scilicet ad propagandos homines, & post lapsum Adæ ad concupiscentiæ remedium, sive in illis verbis, quæ Adam, inspirante Deo, dixit. *a Os exosidus meus*, ut videtur *b s. Aug.* sentire *S. Aug. b* sive in illis, quæ Deus protulit *c Civ. li. lit. c Crescite, & multiplicamini.*

2. At vero fuisse elevatum à Christo Domino, ad rationem Sacramenti, sive quando ipse interfuit Nuptiis Canæ Galilææ, sive *d Mat. 19.* quando dixit. *d Quod Deus conjunxit homo non separet.* Catholicorum nullus dubitat.

3. Quod autem Matrimonium Fidelium, utpotè Sacramentum, conterat gratiæ augmentum, & an aliquando possit primam gratiam conferre, & familia multa, ad Theoricam spectantia, passim Theologi disputant.

4. At quænam est hujus Sacramenti materia, & forma? Certè Averſa e a fert decem Theologorum sententias, Sanch. f vero cum attulisset sex, ultimam approbavit, asserens, materiam esse ipsa verba, seu signa, quibus exprimitur consensus mutux traditionis utriusque conjugis: formam vero esse eadem ipsa verba, seu signa, quibus exprimitur consensus mutux acceptationis eorundem. Traditio enim illa facta sensibilis per externa verba, vel signa, cum sit inchoatus, & imperfectus contractus, se habet tanquam materia, acceptatio vero facta pari modo sensibilis, utpote, quæ perficiat contractum, se habet, ut forma. Hæc *g Sanc. l. c.* Sanc. g cui libens acquiesco.

5. Quoniam vero Matrimonium Fidelium contractus naturalis est, & simul Sacramentum, Inquireret curiosus, an Fidelis possit Matrimonium inire, ut solum contractum, non vero, ut Sacramentum? Videtur enim, quamvis illicitè, posse tamen validè; quia cujuscunque Sacramenti consecutio pendet ab intentione Ministri volentis illud conferre, & sicuti potest (quamvis illicitè) abluere quis puerum, & verba Baptismi proferre, nolens illum baptizare, quando certè illum minimè baptizaret, ita in casu Matrimonii, & c. Adde, h *Vasq. 10.* & ulteriorem rationem, nam quemadmodum ablutioni cum illis verbis sine intentione baptizandi prolatis, non est essentialis, & Pont. li. 1. necessario conjuncta ratio Sacramenti, seu ratio Baptismi, sic contractui naturali Matrimonii inito sine intentione faciendi Sacramentum non est essentialis, nec necessario conjuncta ratio Sacramenti. Quod, si dicas licet, quos esse necessario conjunctam ex Christi institutione, etiam independentem à voluntate conferentis, divinam te potius quis profertur Averſa, quam certa proferentem.

6. Respondeo. Urget me ejusmodi allata ratio dubitandi, ita ut cum Vasquez, h aliiſ. 5. V. Priusque probabilis judicem, posse validè, modo modo dicto, iniri à Fideli Matrimonium, ut solum contractum, & non, ut Sacramentum: esto in Suar. Suar. aliique negent, contententes Christum Dominum conjunxisse rationem Sacramenti ipsi contractui ita, ut, quamvis positio contractus dependeat à voluntate Fidelium, eo sequiturque tamen positio, non dependeat ab ipsorum voluntate ratio Sacramenti, sed eo ipso, quod ejusmodi contractus legitimè ponitur, statim ex Christi institutione illi adhæreat ratio Sacramenti. Verum id asserere, est set divinare, ut jam modo dictum est.

CAPUT II.

Minister Sacramenti Matrimonii.

1. **C**erta jam, & vera sententia nunc est, ipsos conjuges esse hujus Sacramenti Ministros, perinde, ac iidem sunt suscipientes. Ratio est, quia Christus Dominus instituit hoc Sacramentum juxta naturam ipsius contractus; at Ministri, seu ii, qui contractum efficiunt, sunt iidem, qui contrahunt, quique in se obligationem suscipiunt, ergo, & c. Lege Bellarm. ubi contrariam opinionem appellat temerariam.

*à Bellar.
lib. 1. de
matr. c. 6.
& sequen-
sibus.*

2. Hinc fit, ut verba Parochi, quibus dicit, se conjugere Sponsos, non sint de essentia Matrimonii; ipse enim, solum est assistens Matrimonio, non illud conferens: nam propterea, si assistat in statu peccati mortalis, non peccat assistendo, quia is, nec Sacramentum ministrat, nec suscipit.

3. Sed quid, si ipsi conjuges sint in dicto peccati mortalis statu, quando contrahunt?

Respondeo. Quod peccent ex eo, quod in malo statu hoc Sacramentum suscipiant, certum est, quia omnia Sacramenta vivorum requirunt, suscipientem esse in statu gratiæ, ut scilicet illam augeant, quemadmodum explicant fusè Theologi; sed dubium est, an item peccent ex eo, quod indigne ministrant.

4. Dico, esse duas oppositas sententias. *Navarr.* Navarrus *b* putat, peccare mortaliter, etiam *ap. Sanc. l.* ut Ministros, quippè qui conferant sibi hoc *2. de matr.* Sacramentum ex officio, & ad hoc Deputati. *disput. 6.* Sañc. *c* vero, alique censent, ut sic, non pec- *ca. 3.* care mortaliter, quia, licet conjuges sint ad *e Sanc. ib.* hoc deputati, non tamen sunt consecrati ad *n. 4. itans* hoc Sacramentum administrandum, pro quo *Suar. ali-* non fuit necessaria, ut Consecratio: Quod *osque.* autem Consecratio sit necessaria, ut Minister *d Supr. lib.* Sacramenti peccet, alibi *d* diximus. Hanc po- *1. de Sacr.* steriorem sententiam, ego ibidem amplexus *in genere* sum, & iterum amplector; licet cum eo- *c. 2. §. 3.* dem *Suar. & Sanc.* fatear, opi- *§. 4.* nionem *Navarr.* esse pro- *babilem.*

CAPUT III.

Matrimonium inter absentes, an sit Sacramentum?

1. **E**sse Sacramentum, omnino tenendum est cum multis, quos citat, sequiturque Castropalaus & quidquid *e Castrop.* dicit Durandus, alique pauci apud Sanch. *f. de spons. &* quorum rationes levissimas vocat ibidem Ca- *2. p. 2. n. 1.* stropalaus, & eadem solvit. Ratio nostra po- *f. Sanc. l.* tissima, cujus vi omnia ferè contraria argu- *d. 11. n.* menta dissolvuntur, est, quia Christus Do- *2. 6.* minus instituit hoc Sacramentum, elevando *rationem contractus naturalis, qui est in Ma-* *trimonio, ad rationem Sacramenti; at ratio* *contractus naturalis æquè est, si fiat per ipsos* *principales præsentis, ac, si fiat per Procura-* *torem inter absentes, ut nemo negat, ergo,* *& c. Adde, ex Concilio g Tridentino haberi, g Conc.* *Matrimonium Fidelium esse Sacramentum, Trid. c.* *At Matrimonium per Procuratorem, sive et-* *iam per Epistolam, non æquivocè, nec pro-* *portionaliter, sed univocè Matrimonium est,* *quis enim unquam inter Catholicos fuit, qui* *auderet dicere, duo genera Matrimoniorum* *esse in Ecclesia Dei, undè inferre posset, alter-* *rum esse Sacramentum, alterum non item?*

2. Materia ergo, & forma in matrimonio per Procuratorem est item traditio; & acceptatio corporum facta à principalibus contrahentibus, quatenus exprimitur per verba, vel per signa à Procuratoribus exhibita.

3. Hinc merito Procuratorem non obligamus ad statum gratiæ, quando suum hoc munus exercet, obligamus autem ipsos principales, ut recipientes Sacramentum debere esse in gratia, quando verosimiliter putant, Procuratorem nomine ipsorum contrahere. Quo tempore, etiam si dormirent, reciperent gratiæ augmentum; sicuti tunc reciperent Sacramentum matrimonii, quemadmodum occurrit, quando quis vigilans, vel sanus petiit Baptismum, & deinde cum dormit, vel phræneticus est, baptizatur, nam tunc, & Sacramentum recipit, & gratiam. Dixi (ut recipientes) ut ministrantes enim non habere hanc obligationem, dictum est modo cap. 2.

CAPUT

CAPUT IV.

Matrimonium Infidelium, an sit Sacramentum? Remissivè.

Um hoc ad praxim non pertineat, habeat id Lector à Doctoribus citatis, ac citandis Sanchez, Pontio, Aversa, Gasp. Hurtado, aliisque.

CAPUT V.

De Indissolubilitate Matrimonii.

1. **V**T ea omnia, quæ ad indissolubilitatem spectant, cognoscantur, agam Primò, de indissolubilitate Matrimonii Infidelium sive ante, sive post susceptionem Baptismi. Secundò, de eadem, quæ inest, in Matrimonio rato Fidelium, Tertio, de eadem, quæ in consummato eorundem.

§. I.

indifferenter; ergo certum est, Matrimonium ex natura sua esse indissolubile. Antecedens conceditur ab omnibus Catholicis, & ferè etiam ab omnibus Ethnicis, & probatur communiter ex causa finali Matrimonii, quæ est suscipere, & educare, benèque instruere prolem: ad quod omnino requiritur, ut certum iniatur matrimonium. Consequentia vero probatur, nam, si matrimonium esset ex natura sua, sicuti ceteri contractus, dissolubile ex mutuo consensu contrahentium, possent relinqui viri, & uxores, & alii duci in matrimonium: ergo admitteretur ipsissima communicatio uxorum, & virorum, quæ negatur ab omnibus. Vide, quæ dicam mox §. 2. num. 6. Qua ratione autem concesserit Deus Judæis libellum repudii, quo relinquere suam uxorem, & aliam ducere poterant, vide apud Hurtad. & aliosque.

§. II.

An sit indissolubile Matrimonium Infidelium, quando utriusque conjuges per Baptismum convertuntur ad fidem.

d. Hurt. l. 1.
c. diff. 15.
alios citans.

1. **H**Oc, etiam consummatum, posse auctoritate Pontificis dissolvi, eo modo, quo inferius dicemus, justa intercedente causa, dissolvi posse Ratum Christianorum, putant Navarrus, & Sanchez eum citans. Nec e Sanch. l. 2. matr. d. 17. m. 2. ninch, & Pontio, quos sequitur, citatque Castropal. f. quibus adde Valqu. quem citat, & f. Castrop. d. 3. de

2. Ne autem turpiter labaris, bene distingue. Vel enim matrimonium infidelium consummatum, sive solum Ratum ante Baptismum, etiam est consummatum post illum, vel consummatum ante Baptismum; tamen post Baptismum consummatum non est. Si illud prius, omnes conveniant, nulla auctoritate dissolvi posse, ut potè jam matrimonium Christianorum consummatum representans indissolubilitatem Christi cum Ecclesia, & Verbi Divini cum Humana Natura, æquè ac representant cetera Fidelium consummata matrimonia. Si vero posterius, tunc erit in opinione positum, an dissolvi aliqua tandem ex causa possit.

3. Et quidem (ut dicebam) Sanc. cù Navarro affirmat. Ratio est, quia tunc illud matrimonium

a Supr. Tr. An Matrimonium Infidelium ante conversionem initum sit indissolubile?

1. **M**atrimonium Infidelium, sive sit consummatum, sive sit ratum dumtaxat, id est nondum consummatum (sic loquamur claritatis gratia, nam ceterum Matrimonium Ratum propriè est Matrimonium contractum per verba de præsentibus inter Fideles, quod nondum sit consummatum, ut supra diximus) Matrimonium, inquam, dictum Infidelium est ex natura sua indissolubile. Ita Pontius & aliique contra Sanc. & aliosque.

2. Ratio à posteriori ducitur ex illis verbis Genesis 2. Quamobrem relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhærebit uxori suæ (ecce Matrimonium ratum) & erunt duo in carne una (ecce consummatum.) Cum enim Deus dicat (relinquat, adhærebit, erunt) notat ejusmodi esse naturam Matrimonii, non vero ipsum Deum, sic positivè velle constituitur.

3. Ratio vero à priori præcipua est (nam alias vide apud Hurtadum, & citatos) quia certum est, illicitum esse concubitum vagum, & communicationem uxorum, & virorum

tibus) nam quamvis aliqui Doctores hæc tria solum capita agnoscant pro primis Ecclesiæ temporibus, pro hæc tamen ætate (& certè fa- teor probabiliter) aliud assignant, nimirum ipsam meram conversionem unius Fidelis.

Nostamen dicimus, esse probabilius, hoc ca- put, quod aliqui Doctores addunt, non admittere. Censemus enim cum Hurt. l. & Ca- stropal. e hanc potestatem dissolvendi Matrimo- nium non dari à Sancto Paulo Fideli converso, nisi, quando Infidelis non conver- sus dilcedit physicè, vel moraliter, ut explicatum est, & ostendunt illa alia verba universali- ter dicta: *Mulier Infidelis sanctificata est per virum Fidelem*, in quibus pro ratione negata dissolutionis affertur spes conversionis alterius conjugis. At certè Infidelis, dum paci- fice se habet, magnum indicium etiam nunc magnamque spem præbet cupitæ conver- sionis.

6. Non admittimus igitur diversitatem illorum primorum temporum hac in re cum nostra ætate. Immo Hurta d testatur, se audivisse in India, & Laponia hodiè servari id, quod nos docemus, & ibidem (quod certè advertere, ad rem nostram facit) probat, non esse de facto prohibitionem ullam, quia conjux Conversus interdicatur cohabitare, cum conjuge Infideli nolente baptizari, si velit pacificè cohabitare, & ita advertisse Rebellium, & insinuasle Coninch idem Hurta d. notat.

7. Inquires. Si alter ex conjugibus Catholicis in hæresim incideret, vel Gentilis fieret, dissolvi ne ex hoc capite poterit Matrimo- nium?

Respondet negatvè, nec ratum tantum, & multo minus consummatum. Ita definitur in jure, e & ratio definitionis fuit, ne sub præ- textu hæresis conjugia, quæ minus placent, dissolvi tentarentur.

An dictum Matrimonium solvatur in eo mo- mento, quo alter ex conjugibus baptizatur?

8. Hactenus diximus, ex tribus dictis capi- tibus solvi posse Matrimonium Infidelium, altero veniente ad Baptismum. Iam inquiri- mus, an solvatur statim, in eo scilicet puncto, quo Baptismus suscipitur?

Respondet, Scio, Rodriq. & alios alla- Tamburinus de Sacramentis.

tos à Castropalao sputare, statim. sed ve- f Castrop. ra, & communis opinio est, non statim, sed lo. cit. n. 4 quando ipse conjux conversus init Matrimo- g S. Tho. nium novum cum alio. Antea igitur, in Coninch. eo intermedio tempore à puncto Baptismi Pontius, suscepti usque ad punctum novi Matrimo- Sancez nii, remanet vinculum, sed suspensum, un- aliique cū de, nec tenetur conversus cohabitare cum Castropal. non converso, nec impeditur inire, quando eos addu- velit, dictum novum Matrimonium. Inde cente l. c. ergo fit, ut non conversus nequeat in hoc in- termedio tempore Matrimonio jungi cum altero, quia vinculum remanet, & insuper fit, ut si fortè ipse convertatur, debeat continua- re conjugium cum suo conjuge juxta id, quod Decretum esse in jure. diximus §. præ- ced. n. §. sine.

9. Ut autem Conversus possit dictum no- vum Matrimonium inire, non est opus sen- tentia Judicis, quia Christus Dominus hoc privilegium concedens, ejusmodi restrictio- nem non apposuit. Satis igitur erit, quod cer- to moraliter constet obstinatio conjugis Infidelis Christum, seu fidem afficientis injuria, vel longa ejus distantia,

Quando autem non constat, vel spes est conversionis, erit necessaria monitio, ut is intra terminum deliberet, an velit converti, vel juxta doctrinam modo dictam, an velit pacificè cohabitare. Immo aliquando erit dicta monitio necessaria pro foro externo, ad intercludendas lites de validitate futuri Matrimonii. Lege hæc fusius apud Sanch. h

h Sanc. l. 7 matr. d. 74. à nu. 11. & d. 76. à n. 2.

An dictum Matrimonium dissolvatur per sus- ceptionem Ordinis, vel per Vota solemnia in Religione?

10. Inquirimus Secundò. An, sicuti vinculum dicti Matrimonii solum ante Bap- tismum consummati dissolvitur, quando Conversus novum init Matrimonium, sic dissolvatur, quando susciperet fortè Ordinem Sacrum, vel solemniter Professionem emitteret in Religione? (quod utrumque posse ipsum facere, nullus negat, per ratio- nem dicendam num. 17.) Id autem non igno- rare, proderit multum. Nam, si vin- culum dissolvitur, poterit conjux alter Infidelis validè, & (ut ego contra Pontium i Castrop. cum Castropal. i puto) etiam quantum ad l. c. n. 13. hoc licitè providere sibi de novo Matrimo- & 14.

no: Si vero non dissolvitur, nullo modo poterit, ut ex se patet.

11. Respondeo. Quamvis aliqui per suspensionem Ordinis Sacri dictum vinculum dissolvi censent, communis tamen sententia negat. Ratio efficax est, quia hanc potestatem dissolvendi vinculum non agnoscimus, nisi ex Christi Domini dispensatione ex modo dictis nu. 2. at nec per Ecclesiam, nec per Patres hoc privilegium Ordini Sacro esse concessum, audivimus, ergo, &c.

12. At vero per Professionem in Religione duplex sententia est. Prior cum Castropal. a aliisque negat. Ratio est eadem, quia nimirum pari modo nullibi invenitur à Christo concessum, quod Matrimonium consummatum ante Baptismum possit per Religiosam Professionem dissolvi (de consummato enim loquimur, nam solum ratum posse per dictam Professionem, sicuti potest Ratum Fidelium, non est dubium, ut notat Hurtadus. b) Adde, Matrimonium hoc Ratum Fidelium ideo per Professionem dissolvi, quia Religio assumpta ab uno ex conjugibus non debet nocere alteri, qui nollet fortasse remanere caelebs. At in casu nostro dicti Matrimonii consummati, esto gravetur Infidelis, si cogitur caelebs manere, id gravamen sibi imputet, nam Ecclesia, ad quam non pertinent Infideles, eorum gravamina non alio modo tollere debet, nisi eos vocando ad Baptismum, & satis ipsi habeant, quod per accidens ipsorum Matrimonium ratum, propter paritatem cum Matrimonio rato Fidelium, dissolvatur per Professionem ab altero conjugum Converso emissam, ut modo dictum est, non vero pretendant idem de consummato.

13. Posterior sententia cum Sanchez & Henriquez concedit, per Vota solemnia Professionis Religiosae dissolvi dictum consummatum Matrimonium. Ratio est (inquiunt) quia professio solvit vinculum Matrimonii Rati Fidelium, quod est Sacramentum, & consequenter, quod est fortius vinculum, quam sit dictum Matrimonium consummatum Infidelium ergo solvet, & hoc. Probant

consequentiam, quia in jure d' habetur illud vulgatum axioma: *Si vincam vincentem te, à fortiori vincam te.* Si enim à professione vincitur vinculum Matrimonii Rati Fidelium, multo magis ab eadem vincitur vincu-

lum dicti Matrimonii consummati Infidelium, quod est minus forte, cum non sit Sacramentum.

14. Verum huic rationi respondent loci citatis Castropalaus, & Hurtadus, hoc axioma intelligi de casibus similibus, & jure ordinario, ac naturali contingentibus, non vero de dissimilibus, & de iis, quæ à jure positivo, & extraordinario præsertim divino dependent. Prior igitur sententia probabilior sit, posterior saltem ob auctoritatem extrinsecam probabilis. Et quidem loquimur de votis solennibus in Religione emissis, nam per votum simplicis Castitatis non dissolvitur Matrimonium dictum Infidelium, sicuti, nec dissolvitur Matrimonium Ratum Fidelium, ut certum est, & notat Averfa. e

15. Unum advertunt concordati animo prædicti Doctores. Nam, si ejusmodi conversus factus jam sit professus, & deinde alter conjugum forte convertatur ad fidem, non erit huic ille professus restituendus.

Quamvis enim in aliquorum sententia vinculum matrimonii remanserit, unde videatur suum conjugem conjugi reddi debere, tamen non ita est. Siquidem cum ille prior conversus legitime, unde, & valide assumpserit statum impossibilem matrimonio, (nam propterea ex Sanchez fidem dicendum est, si Ordinem Sacrum susceperit vel Votum simplex Castitatis emisit) non poterit ad Matrimonium redire. Sicuti, si celebrato, jure, Divortio, innocens conjugum Ordinem Sacrum, vel Professionem susciperet, vel Votum Castitatis simplex emisit, non poterit licite alterum conjugem sibi reassumere, ut habet idem Sanchez. g

16. Dixi (factus jam sit professus) nam, si esset Novitius, cum nondum statum incompatibilem susceperit, poterit, immò, & debet, nisi alter consentiat, cum res adhuc sit integra, redire ad Matrimonium, ut notat ibidem Sanchez, & Coninck. h

17. Ex qua doctrina vides, hæc duo esse fatis diversa. Aliud enim est, an per Professionis Vota solemnia dissolvatur vinculum prædicti Matrimonii? Aliud, an Conversus possit legitime, unde, & licite Professionem emittere? Illud prius est in opinione positum, ut vidimus nu. 12, & 13. hoc posterius omnes admittimus, & nemo negat, ut diximus nu. decimo, cujus posterioris ratio est,

a Castrop.
l. c. nu. 12.
cū Coninc.
Pontio, G.
Hur.

b G Hur.
d. 8. matr.
diff. 14. n.
51.

c Sanc. &
Henriq.
ap. eundem
Hurt.
loc. cit.

d L. De ac-
cusat. ff. de
diversi.
& tempo-
ral. pra-
script.

e Aur.

f Sanchez

g Sanchez

h Coninck

est, quia nolens converti, dat justam causam, propter quam Divortium facere, conversus possit; quo Divortio facto, jam conversus, utpotè innocens, poterit licitè illos status eligere, monito prius altero conjugè, juxta mōdo dicta *nu. 9.* & juxta ea, quæ dicuntur, cum de Divortio disputatur.

CAPUT VI.

De indissolubilitate Matrimonii Rati Fidelium.

§. I.

An hoc Matrimonium Ratum sit auctoritate Pontificis dissolubile?

VT plurium DD. sententias omit- tam, quas apud Sanchez a habes, alioque; duæ sunt hæc in re præci- *1. Aver. quæ. 2. ma- tr. sic. 6. præsertim V. Tertio. Castr. d. 13. de spō. p. 2. §. 4. Pont. lib. 9. c. 3. p. 2. Pont. l. c.*

1. Altera negat cum Pont. b cuius potissi- mum fundamentum è posteriore est, quia, si posset à Pontifice, quamvis ex causa, dissolvi Ratum, posset, & consummatum, quod inau- ditum in Ecclesia Dñi est. Sequela probatur, quia eadem causæ, evitationes scilicet scan- dalorum, rixarum, & discordiarum æquè in- terdum sunt in consummato, ac sunt in Rato. A priori, quia Matrimonium ratum est ejus- dem rationis, ac consummatum, quoad es- sentiam. Copula enim nihil addit essentiæ, vel integritati Matrimonii, quod consistit in ipsa traditione, & acceptatione corporum. Ergo, si eadem semper est essentia, eadem in utroque indissolubilitas; quare, sicut Ponti- fex dissolvere nequit consummatum, sic ne- quibit Ratum.

2. Altera sententia affirmat, eamque se- quitur Sanchez cum aliis. Et Leand. d quidem dicit priorem sententiam esse speculative & Leand. probabilem, hanc verò posteriorem probabi- liorem esse practicè. Eandem hanc posteri- orem tenet Suar. e qui refert, se vidisse Bullam e Suar. To. Greg. XIII. dispensantis in Matrimonio Ra- to. Sed quid hoc ad aliud, quod narrat Hen- ric. 6. c. 11. q. 7. hoc est, eundem Greg. XIII. una die, tre- decim Dispensationes dedisse de hac re? Ad- d. Henric. de, & similes dispensationes, quas fuisse con- cessas à Martino V. Eugenio V. Pio III. Pio V. meminit Hurt. l. c.

3. Fundamentum præcipuum hujus sen-

tentia à posteriori ducitur à tot dictis con- cessionibus, quas per Summos Pontifices in- validè, vel illicitè esse datas, affirmare quis audeat? A priori autem, quia, licet firmiter teneamus, Matrimonium ratum esse ex se in- dissolubile; tamen non propterea negatur Deo potestis dispensandi mutando materiã, ut fusè prosequuntur Theologi. Quoniam ergo videmus Ecclesiam hac potestate per tot Pontificum seriem fuisse usam, tenendum omninò est, eam ipsi à Christo Domino fuis- se communicatam. Quare perinde hæc sen- tentia certa alicui videbitur, ac est illa, quam omnes docemus, & Tridentinum definit, ut mox videbimus, puta Matrimonium ratum dissolvi per professionem Religiosam; undè enim Tridentinum id decrevit? certè, non ni- si, quia sic Ecclesia ab initio usurpavit: ac idem usurpavit in re nostra per tot Ponti- fices.

4. Hæc sententia est probabilior, fateor ta- men priorem sua probabilitate nequaquam carere, responsiones autem argumentorum utriusque partis vide apud citatos.

5. Inquires. An invito altero ex conjugibus possit Pontifex in hoc dispensare? rursus, an sine causa?

6. Respondeo ad prius; Etiam altero in- vito, sicut, altero invito, potest alter profes- sionem emittens dissolvere vinculum Matrimo- nii rati. Ratio autem est, quia id Christus Dominus reliquit prudentiæ Pontificis, non arbitrio contrahentium, ita ex Medina A- verla g

Respondeo ad posterius; Requirit justam, & quæ. 2. mat. verò gravem causam, ut licitè Pontifex di- *sec. 6. V. Extendit.* spenset, certum est: quia secus male uteretur potestate sibi concessa. Sufficientem autem causam esse, ferè omnes fatentur cum Sánchez, h si gravia damna, vel perpetua discordia, ri- *h Sanc. l. 2. mat. d. 16.* xaque inter conjuges, conjunctivè pruden- ter metuantur, si mutua cohabitatio esse non possit eo, quod alteri supervenerit v. g. Lepra, cui remedium afferri nequeat, si perpetua sit sterilitas, & similia.

7. Docet Sanchez. i sufficientem esse cau- *i Sanc. l. c.* sam, si sit magna inæqualitas inter virum, & feminam. Id, nisi indè prudenter timean- tur rixæ, & discordiæ, malusvè exitus Ma- trimonii, ego non approbo; experimur enim non rarò, etiam inæquales ob insigne ali- quod donum amati. Expendantur igitur circum-

circumstantiæ, & mores personarum, nam sic tandem apparebit, an rationabiliter ad sit prædictus timor.

8. Ut vir promoveatur ad Episcopatum, non esse causam sufficientem, nisi id valde necessarium sit ad bonum commune, bene docet ibid. Sanchez.

9. At verò, ut validè Pontifex dispenset, nullam requiri causam, quia Christus omnè circa hoc auctoritatem concessit Pontifici, nè relinqueret locum perplexitati, nonnulli putant, cum Henriquez, a sed tutior h communitior, verior, & mihi certa sententia est, requiri causam justam, sicuti in dispensatione Votorum, & juramentorum communiter docemus, de quibus alibi dictum est.

§. II.

An Matrimonium Ratum dissolvatur per Professionem Solemnem?

Dissolvi, non est dubium, & ita definitum legimus in Tridentino. *d Si Iuramentum, per solennem Professionem alterius condid Trident. jugum non dirimi, anathema sit.* Alios Sacrorum Canonum Textus vide apud citatos, atque hæc definitio Tridentini cum sit absoluta, comprehendit omne Matrimonium ratum, etiam Infidelium venientium ad fidem, etiam altero invito, etiam post multos annos à contracto Matrimonio, si nondum sit consummatum.

2. Ex eadem definitione fit, ut conjux relictus in sæculo possit, non quidem statim post ingressum alterius in Novitiatum (quocertè vinculum Matrimonii non solvitur) sed post Professionem emissam, etiam si debeat expectari integer annus, immodò etiam plus, ut si sponsa erat duodennis, quæ non poterit profiteri, nisi post quatuor annos, hoc est, donec compleat annum decimum sextum ex Tridentino, ut notat Sanchez, Pont. aliique apud Castropal. *f* fit, inquam, ut possit dictus relictus novum sibi Matrimonium conquire post professionem alterius. Quod si Religiosus, qui antea fuerat conjux, deinde dispensetur à Pontifice de suis Votis solennibus, & egrediatur à Religione, poterit quamcumque eligere pro suo novo Matrimonio. Idque verum est, etiam si utriusque conjuges

Religionem assumpsissent, & deinde similem dispensationem obtinuissent, poterunt enim cum aliis quibuscumque Matrimonio copulari. Ratio clara omnium horum est, quia jam ruptum fuit prius vinculum. Idque ex institutione Christi Domini, ut mox numero quarto.

3. Atque hinc etiam collige, ejusmodi Religiosum, qui olim conjux fuit, peccando contra Castitatem, peccare quidem Sacrilege contra Votum, non tamen committere adulterium, quia non peccat contra fidem datam in Matrimonio, cum jam Matrimonium, vinculo dissoluto, nullum ad sit, unde etiam sequitur, pari modo contra Castitatem ipsum (& quidem sacrilege) peccaturum, si copuletur cum eadem ipsa, cum qua contraxerat Matrimonium ratum, quia dissoluto vinculo, illa sua amplius non est. Id non ita esse, quando quis post divortium professionem emittit, quia divortium non solvit Matrimonii vinculum, dicemus infra cum de Divortio.

4. Quo autem jure hæc dissolutio fiat, hoc potèd controversum est apud DD. nobis tamen ex dictis quæsto remanet decisa: fit enim, ut superius indicavimus ex dispositione, quam Christus Dominus ob favorem Religionis, quæ est quædam mors spiritus, concessit Fidelibus, quamque per Ecclesiam ab ipso exordio nobis significavit.

Per Professionem cujus Religionis dissolvatur Matrimonium Ratum?

5. Jam verò ad majorem præcedentium explicationem, Inquires Primò, per cujusnam Religionis professionem, hæc dissolutio fiat?

6. Respondeo. Per ejus Religionis approbata à Pontifice Professionem, cujus Vota solennia constituunt verum Religiosum: hæc autem sunt, quæ legitimè obligant, tum ex parte profitentis, tum ex parte Religionis, nomine Ecclesiæ acceptantis. Hinc Vota emissà à Tertiariis, qui in læculo vivunt, vel etiam in aliqua Congregatione simul, sed non cum dicta solennitate, non dirimunt Matrimonium, dirimunt contra, si in Congregatione collegialiter vivant cum Approbatione Pontificis, quia tunc ea Congregatio esset vera Religio, *h*

7. Hinc

a Henr. li. 11. de ma. tr. c. 8. nu. 11. lit. G. b Ap. A. ver. q. 2. matr. sec. 6. V. requiritur

Lib. 4. in Decal. ubi 1. de disp.

c Sanc. l. 2. matr. d. 24. n. 27.

f Ap. Castropal. d. 3. de spons. p. 2. §. 5. n. 2.

7. Hinc advertis, à Voto simplicis Castitatis nullo modo Matrimonium dissolvi, quia jam solenne illud non est.

8. Quid de Votis Ordinum Militarium?

Respondeo. Si de militibus Sancti Jacobi, Alcantare, Calatravie, & similibus agas, eorum Vota Matrimonium non dirimunt, quia, esto, nonnulli, & quidem probabiliter, asserant, eos esse Religiosos, quia tamen ipsorum status non est incompatibilis cum Matrimonio, dirimere illud eorum Vota non possunt. Si verò agas de Militibus S. Joanni Hierosolymitani, vulgò Melitenensibus, sine dubio eorum Vota dirimunt, quia ii sunt veri Religiosi ex communi sententia, nec cum ipsorum statu subsistere Matrimonium potest. Lege Sperellum, & Leandrum, b qui affert Pontium restantem, ita Sacram Congregationem Cardinalium declarasse.

Gregor. d. 1. c. 1. nu. 44. de ma- trim. q. 14.

9. Per Vota Clericorum, vel Monialium prædictorum Ordinum, qui in Claustro vivunt, verique sunt Religiosi, Matrimonium dissolvi, rectè notat Sanchez loco citato, quia tunc illa Vota sunt solennia. In Claustro, dixi, nam Vota Clericorum Ordinum militarium (præter Ordinem Sancti Joannis Hierosolymitani) qui extra Claustra vivunt, cum sint ejusdem rationis, ac sunt Vota eorundem militum, eandem naturam sequuntur, nec dissolvere Matrimonium possunt, ut habet Hurtad. e contra Pontium.

G. Hurt. d. 8. matr. diff. 6. nu. 24. de Pont. lib. 1. cap. 6.

An per Vota Biennii Societatis?

10. Quid de Votis biennii Societatis Jesu, Respondeo. Affirmat Pontius, d quia hæc Vota licet solennia non sint, constituunt tamen Religiosum, & post Bullam Gregorii XIII. e sunt impedimentum dirimens Matrimonium illis superveniens, ergo, & dirimunt Matrimonium antea contractum.

G. Hurt. d. 8. matr. diff. 1. §. 1. Suar. Tr. Relig. Tr. 10. lib. 4. cap. 2. de ma- trim. q. 13. de ver. q. 2. §. 6. §. 8. de pro- tera.

11. Verùm Doctores nostræ Societatis, cum quibus est omninò sentiendum, negant, Valq. Sanch. Henriq. G. Hurt. f eisdem citans, & Suarius, g Adde non nostros, Leandrum, b qui citat Cornelium, & Ochagavi- am, adde, & Aversam, i qui advertit frustra contra prædictos conniti Pontium. Ratio est, quia jus dissolvendi Matrimonium ratum ex Institutione Christi Domini. inhæret profes-

sioni Religiosæ, eo modo, quo traditum, & explicatum est ab Ecclesia; at Ecclesia solum explicuit de professione sub solennibus Votis, non verò de professione sub Votis simplicibus, ut merito dixerit Tridentinum (per solennem professionem) quasi excludens omnem non solennem.

12. Propter eandem rationem Vota Formatorum Coadjutorum, sive temporalium, sive spiritualium in dicta Societate non dirimunt Matrimonium, quia, quamvis per illa ejusmodi Coadjutores incorporentur (ut loquitur Suar. k) ultimate Societati, tamen id k Suar. l. c. fit per Vota tantum simplicia, & non per solennia. Qui nostri instituti inficius velit cognoscere, in quo differant ejusmodi Vota simplicia Coadjutorum à Votis solennibus Professorum, adeat Suarium. l

Prædictam doctrinam nonnemo m confirmare voluit ex facto n Sancti P. Ignatii, qui Coadjutori temporali, qui transit à Matrimonio ratò ad Societatem, concessit solennem Professionem, ut feliciter, sic dissolveretur vinculum Matrimonii, quod dissolvi non poterat per Vota illa Coadjutorum. Optima confirmatio, sed nihilominus posset aliquis obstinate respondere, id fecisse S. Ignatium, ad omnem scrupulum amovendum, ut sic, posset conjux relicta in sæculo majori cum lesuritate Matrimonium aliud inire, si voluisset. Vera tamen, & sufficiens datæ doctrinæ ratio est; quia, ut dixi, hæc Vota Coadjutorum solennia nequaquam sunt.

l Suar. l. c. m Apud Pont. de matr. lib. 9. cap. 6. n Quod factum nar- rat etiam Vasq. p. 2. d. 156. c. 10.

An per Ordinem Sacrum?

13. Quid denique dicemus, de Voto Castitatis imbibito in Ordine Sacro?

Respondeo. Nequaquam ab illo dirimitur Matrimonium, idque est definitum in Extravag. Antiqua de Voto; etiam si Ordo sit Sacerdotium, iminò, etiam si sit Episcopatus, ut notat G. Hurt. o

Ex dictis vides, nec Ordines Sacros, nec quæcumque Ecclesiasticam dignitatem, nec Vota simplicia, sed solum Vota solennia, sive Religiosorum, sive Monialium dirimere Matrimonium ratum; ut autem aliæ causæ dirimant, requiri, ex probabili sententia, auctoritatem Summi Pontificis; sicuti §. præced. dictum est.

o G. Hurt. d. 8. de ma- trim. diff. 4. nu. 15.

usque ad ingressum in Novitiatum, in quo bimestri possit uterque conjux, deliberare, an velit statim Religionem eligere, quo electo, possit ad illum liberè convolare. Quæ omnia habent, & probant DD. quos citat, sequiturque Castrop. a addens, hunc terminum duorum mensium posse ex causa à Judice coartari, vel prorogari.

2. Est autem notandum discrimen inter hoc bimestre, & reliquum tempus consequens, nam, intra dictum bimestre, conjux potest licitè negare debitum alteri, etiam enixè petenti, quia in spatio illius temporis datur illi facultatem non reddendi debitum, ne scilicet fiat ineptus ad Religionem, at, exacto bimestri, obligatur reddere, vel, si reddere nolit, obligatur, statim moraliter, Religionem ingredi, quia jus illi amplius non suffragatur; licet, si de facto ob causam aliquam Matrimonium non consummetur, etiam possit, quamvis altero conjuge in viro, ad Religionem evolare; Ita DD. omnes. *b*

3. Quantum debeat conjux relictus in sæculo expectare, ut legitimè queat aliud Matrimonium inire, diximus §. præced.

Nolens ingredi Religionem, an possit negare debitum in primo bimestri?

4. His habitis tanquam certis: Inquires Primò, An liceat conjugi denegare, in illo bimestri debitum, tamen si firmus sit fenolle ad Religionem transire?

Respondeo. Probabilius est, licere, quia, qui noluit in priori mense animum Religioni adjicere, poterit in posteriori, quare habet jus custodiendi aptitudinem ad Religionem. Ita Sanchez, & Pontius loco citato. Non nego interim probabile etiam esse cum Coninch, & Gasp. d. Hurtad. non licere; quia dici potest, id solum concessum esse iis, qui animum actu habent deliberandi de Religione.

Sponsa coacta à Sponso in primo bimestri.

5. Inquires Secundò, An, si maritus (quem, quia nondum consummavit Matrimonium, solemus etiam vocare Sponsum) an, inquam, maritus in primo bimestri, si cogat vi uxorem omninò renitentem ad copulam, possit nihilominus uxor uti privilegio Religionem assumendi?

Respondeo. Quamvis coacta fuerit copula, unde mortaliter tunc peccaverit cogens ex Sanch. e dicunt tamen aliqui, & quidem probabiliter, coactum non posse amplius vinculum Matrimonii dissolvere, quia jam Matrimonium est consummatum, & conjuges sunt effecti una caro. nihilominus probabilius est posse uxorem coactam in Religionem ingredi, quamvis non dissolvatur vinculum, quia non debet quis ob injuriam ipsi factam privari jure, quod habet.

6. Dixi (in primo bimestri) nam, si, eo exacto, dicta uxor compellatur (saltem quando non apparet, statim conjugem velle in Novitiatum ingredi) cum tunc ei non fiat injuria, (obligatur enim reddere debitum) non poterit dicto privilegio frui.

7. Illud necessariò nota, cogentem, nec posse Matrimonium novum inire, nec Religionem profiteri, quamvis profiteri, coacta juxta posteriorem sententiam possit: Ratio est, quia, cum remaneat vinculum, non liberatur conjux ab obligatione Matrimonii, quam liberationem ideo potuimus concedere coacto, quia non debuit ob injuriam alterius suo jure privari; Id, quod non militat in cogente.

Sponsorum copula, an Matrimonium consummet?

8. Inquires Tertiò, Si Sponsi ante contractionem Matrimonii per verba de presenti copulam habuissent, essetne ejusmodi Matrimonium consummatum, quamvis post verba de presenti nondum subsequuta sit nova copula?

Respondeo, Non esse consummatum, quia Matrimonium non consummatur, nisi per copulam maritalem; & quamvis ad legitimandam prolem retrorahatur Matrimonium, quia ob bonum prolis jura fingunt perinde, ac Matrimonium legitimè contractum antea fuisset, non tamen retrorahitur ad effectum ut ceaseatur matrimonium consummatum, &, ut sic, amittant, quantum est ex hoc capite, conjugum privilegium, de quo loquimur; quia, ut indicat g Sanchez, id nunquam jura sinxerunt.

CAPUT

e Sanch. lib. 2. matr. d. 22. nu. 15.
f G. Hurt. d. 8. matr. diff. 9. citans Pont. & Sanch. Aver. qu. 23. matr. sec. 10. V. Melius.

g Sanch. d. 21. nu. 13.
G. Hurt. d. 8. matr. diff. 9. n. 23. V. Ademus.

CAPUT VII.

Matrimonium Fidelium consummatum indissolubile est.

1. **I**Ta id certum est ex dictis, ut longior probatio sit omnino superflua. Breviter autem sic discurre. Ex una parte Matrimonium est ex natura sua, & ex ratione Sacramenti, indissolubile, ut vidimus in superioribus: ex altera, non apparet, Christum Dominum dedisse Ecclesie potestatem dissolvendi Matrimonium consummatum, immo, ex antiquissima traditione, ejus vinculum esse in omni casu insolubile, excepto ob alterius mortem, semper Ecclesia predicavit, ergo, &c.

2. Non est igitur admittenda consuetudo Græcorum, qui Matrimonium consummatum dissolunt ob adulterium, ut refert Leander. *a* Divertere enim potest conjux innocens, modo infra explicando, ob alterius adulterium, non verò (quod longè diversum est) vinculum dissolvere.

3. Illud autem hic locum proprium habet, ut explicemus, seu recolamus, in quonam consistat ejusmodi consummatio, nam de ea memini, me iterum dixisse in simili supra. *b*

Enim verò consistit in receptione seminis virilis intra vas naturale Mulieris. Hinc, si habeatur vasis penetratio, sed sine viri seminatione, non erit consummatio, esto in foro externo, consummatio præsumatur. Ita Sanchez aliique adversus Medinam, & Petrum Ledesnam.

a Leand. d. 5. de matr. qu. 5.
b Supra Tr. 1. de imped. c. 12. §. 4. c Sanchez. lib. 2. matr. d. 21. G. Hurt. disp. 8. matr. diff. 9.

4. Si tamen, Contra, habeatur seminis receptio, non verò penetratio, quod contingere posse, matrice sibi semen attrahente, supponunt DD. habeatur consummatio, quia jam conjuges fiunt una caro, & unum principium generationis, quidquid dubitet Pont. *a* e. nu. 33. *b* Pont. d. 9. cap. 10.

5. Verum, requiritur ne seminatio facta à femina? Respondeo. Probabilius esse, non requiri, tenet Sanchez, licet requiri fateatur esse probabile, quia ex opinione probabili multorum frequitur semen mulieris ad generandam prolem, & in aliorum opinione non requiritur.

Conjugibus jurantibus, se non consummasse Matrimonium, non est fides habenda in Judicio, nisi adsint alia indicia, v.g. Integritas Claustrii Virginalis, vel ipsam non fuisse deductam ad domum Sponsi, vel quid simile, ut docent Sanchez, *g* & Pontius *h* locis citatis. Quidquid autem concedat idem Sanchez *i* ne innitatis solum Integritati prædictæ claustrii: nam ob plura remedia, quibus utuntur feminae, ut Virgines appareant, ex sola integritate nihil certi hac in re haberi posse, late probat ibidem Verricelli. *k*

Quid si alter neget, alter affirmet se Matrimonium consummasse? Vide prædictos DD. cum id magis ad forum externum pertineat, quam ad conscientie forum, de quo agere nostrum est institutum.

An conjuges, quamvis Matrimonium consummaverint, licite ex mutuo consensu Religionem profiteri valeant? *disceptat. l.*

Finis Tractatus Quinti.

TRACTA